

TÉRRÁCS

Korniss Dezső (1908–1984) / Kaszás Tamás (1976)

Térrács, 1961/1962 – 2018

Installáció

A Kiscelli Múzeum belső udvarának új, ideiglenes plasztikai eleme Kaszás Tamás képzőművész munkája: az installáció a kiállításon szereplő egyik műre reflektál.

Korniss Dezső az emeleten látható 1971-es *Elképzelés*-projektre két építészeti konceptet küldött be, ezek közül Kaszás a *Térrács* 1:1-es, „félkész” változatát készítette el. Korniss tervében eredetileg három verziót adott meg: a zsaluzott vasbeton, korróziómentes fém-, illetve arannyal galvanizált rézlap-változatok közül Kaszás Tamás a legelsőből indult ki. A síkszerű térszerkezet lefektetve jelenik meg, pusztán külső héjának felépítésével. Ez a héj tulajdonképpen az elképzelt vasbetonforma: falai és merevítő szerkezete OSB táblákból és tetőlécből állnak, a belsejébe betonacél rácsszerkezet kerül. A zsaluzat a kertben közvetlenül a fűvön fekszik.

Korniss Dezső az ötvenes és a hatvanas évek vége között több, középületek belső és külső díszítéséhez kapcsolódó pályázaton vett részt. Terveinek nagyobbik része megrekedt a pályázati folyamat közbülső szakaszainak valamelyikén, s csak valamivel kevesebb mint féltucat valósult meg közülük. A *Térrács* kiindulópontja egy üvegbetétes kerámiarács (szín) terve lehetett, melyet Korniss 1961–1962 körül a kecskeméti Aranyhomok szálló (építész: Janáky István) egyik belsőépítészeti pályázatára készített. A korszak központi direktíváinak megfelelően, amelyek igyekeztek az absztrakt művek létjogosultságát az épületdíszítésre korlátozni, Korniss pályázati munkái is dekoratív „síkdíszítő ornamentikák”, burkolatok voltak. Korniss ezekben a művészetében folyamatosan jelenlévő reduktív geometriára, architektonikus építkezésre való „hajlamát” aknáztta ki, ami jól illeszkedett a korszak modernista építészeti formanyelvéhez. Mivel a színterv – jelenlegi tudásunk szerint – nem valósult meg, a *Térrács* az egy évtizeddel későbbi *Elképzelés*-projektben valóságsszintet ugrott: a horizontális és vertikális geometrikus elemekből, saját ritmus szerint szerveződő térelválasztó immár teljesen áttört rácsstruktúrává, kísérleti tereptárggyá növekedett.

Kaszás Tamás installációja új nézőpontot kínál, művén keresztül más perspektívából látszik a *párhuzamos különidejűségek* viszonyrendszere. A hatvanas–hetvenes években is oly sokat hangoztatott, s vizuálisan is folyamatosan súlykolt (társadalom)építés, progresszió, folyamatos előrehaladás és fejlődés toposzát úgy idézi meg, hogy közben a valamikori elképzelések, ideák és a megvalósulásuk közötti feszültségteli viszony is felsejlik. Korniss felől nézve – aki generációjából egyedülként maga jelentkezett, hogy részt kíván venni Beke projektjében – feltűnik helyzetének ellentmondásossága is. Miközben nemzedékének rendszerkonform, sikeres karriert befutó tagjai a Templomtér kabinetjében most bemutatott munkáikkal reprezentatív terekben és kiállításokon vettek részt, Korniss „örökös avantgárd” státusza eredményeként a második nyilvánosságban vált az avantgárd „fiatal és idősebb generációja” közötti talán legaktívabb közvetítővé. Mintha Korniss pályájának, szerepének megítélése „valamiféle” lakmuszpapírként is szolgálna a korszak „húzd meg, ereszd meg” taktikájához, a hatalom és az absztrakt művészet viszonyához, illetve a türt és a tiltott elmosódó határsávjában élő művészek épp aktuális művészetpolitikai megítéléséhez.

A *Térrács* mostani, a fikció és a megvalósulás határán letáborozó, ideiglenes és mobil verziója a *párhuzamos különidejűségek* eredőit a máig futtatja ki, felkínálva a lehetőséget arra, hogy a látogató újragondolja múltához való viszonyát. Kaszás Tamás installációjának szerteágazó viszonyrendszerén keresztül világossá válik: a művek, életpályák és művészi stratégiák folyamatos újraértelmezésre szorulnak, ahogyan a művészettörténeti elbeszélésekben megjelenő, változó súlyú szerepük, vagy a kánon-építésekben kulcsfontosságú múzeumi gyűjteményezés és az intézménytörténet egyes aspektusai is újraolvashatók.

↑**Térrács**↓